

Δελτίο Τύπου

Λουξεμβούργο, 5 Ιουλίου 2021

Πολύ συχνά οι ευρωπαίοι φορολογούμενοι είναι αυτοί που καλούνται να πληρώσουν αντί των ρυπαινόντων

Βάσει της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», οι ρυπαίνοντες πρέπει να επωμίζονται το κόστος της ρύπανσης που προκαλούν. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει πάντα στην ΕΕ, όπως αναφέρει σε έκθεση που δημοσιεύει σήμερα το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ). Μολονότι η αρχή αποτυπώνεται εν γένει στις περιβαλλοντικές πολιτικές της ΕΕ, η κάλυψή της είναι ανεπαρκής και η εφαρμογή της ανομοιογενής μεταξύ τομέων και κρατών μελών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ορισμένες φορές οι δράσεις απορρύπανσης να χρηματοδοτούνται με δημόσιο χρήμα και όχι από τους ρυπαίνοντες, όπως επισημαίνουν οι ελεγκτές.

Στην ΕΕ, εκτιμάται ότι περί τις 3 εκατομμύρια τοποθεσίες έχουν μολυνθεί, ως επί το πλείστον εξαιτίας κάποιας βιομηχανικής δραστηριότητας και της επεξεργασίας και διάθεσης αποβλήτων. Έξι στα δέκα συστήματα επιφανειακών υδάτων, όπως ποταμοί και λίμνες, δεν βρίσκονται σε καλή χημική και οικολογική κατάσταση. Η ατμοσφαιρική ρύπανση, ένας σοβαρός κίνδυνος για την υγεία στην ΕΕ, βλάπτει επίσης τη βλάστηση και τα οικοσυστήματα. Όλα αυτά συνεπάγονται σημαντικό κόστος για τους πολίτες της ΕΕ. Κατ' εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», οι ρυπαίνοντες είναι υπεύθυνοι για τη ρύπανση και την περιβαλλοντική ζημία που προκαλούν και, θεωρητικά, είναι αυτοί που πρέπει να καλύπτουν το σχετικό κόστος και όχι οι φορολογούμενοι.

«Προκειμένου να εκπληρωθούν οι φιλοδοξίες της πράσινης συμφωνίας της ΕΕ κατά τρόπο αποδοτικό και δίκαιο, οι ρυπαίνοντες οφείλουν να πληρώνουν για την περιβαλλοντική ζημία που προκαλούν», δήλωσε ο Viorel Ștefan, Μέλος του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου και αρμόδιος για την έκθεση. *«Ωστόσο, μέχρι σήμερα, οι ευρωπαίοι φορολογούμενοι έχουν πολλάκις αναγκαστεί να επωμιστούν το κόστος που θα όφειλαν να έχουν καλύψει οι ρυπαίνοντες.»*

Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» είναι μία από τις βασικές αρχές στις οποίες θεμελιώνεται η νομοθεσία και οι πολιτικές της ΕΕ για το περιβάλλον, εφαρμόζεται ωστόσο ανομοιογενώς και σε διαφορετικό βαθμό, όπως διαπιστώνουν οι ελεγκτές. Ενώ η οδηγία για τις βιομηχανικές

Σκοπός του παρόντος δελτίου Τύπου είναι η παρουσίαση των κύριων μηνυμάτων της ειδικής έκθεσης του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το πλήρες κείμενο της έκθεσης διατίθεται στον ιστότοπο eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

εκπομπές καλύπτει τις περισσότερες ρυπογόνες εγκαταστάσεις, στην πλειονότητα των κρατών μελών δεν προβλέπεται ευθύνη των βιομηχανιών στις περιπτώσεις που η περιβαλλοντική ζημία έχει προκληθεί από επιτρεπτές, βάσει της άδειάς τους, εκπομπές. Επίσης, η οδηγία δεν υποχρεώνει τις βιομηχανίες να καλύπτουν το κόστος του αντίκτυπου της υπολειμματικής ρύπανσης, το οποίο ανέρχεται σε εκατοντάδες δισεκατομμύρια ευρώ. Ομοίως, η νομοθεσία της ΕΕ για τα απόβλητα ενσωματώνει την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», παραδείγματος χάριν μέσω της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού. Ωστόσο, οι ελεγκτές επισημαίνουν ότι προκειμένου να γεφυρωθεί το χρηματοδοτικό χάσμα, είναι συχνά απαραίτητες σημαντικές επενδύσεις με δημόσιους πόρους.

Οι ρυπαίνοντες δεν βαρύνονται ούτε με το πλήρες κόστος της ρύπανσης των υδάτων. Συνήθως, τα νοικοκυριά της ΕΕ καταβάλλουν το μεγαλύτερο μέρος του κόστους αυτού, παρότι καταναλώνουν μόλις το 10 % του νερού. Η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» παραμένει δυσχερής στην περίπτωση ρύπανσης από διάχυτες πηγές, και ιδίως από τη γεωργία.

Πολύ συχνά, η ρύπανση τοποθεσιών συνέβη τόσο παλιά ώστε οι ρυπαίνοντες να μην υφίστανται πλέον, να μη μπορούν να ταυτοποιηθούν ή να μην υπέχουν πλέον ευθύνη. Πρόκειται για την «ορφανή ρύπανση», έναν από τους λόγους για τους οποίους η ΕΕ έχει χρειαστεί να χρηματοδοτήσει έργα αποκατάστασης που θα έπρεπε να έχουν καλυφθεί οικονομικά από τους ρυπαίνοντες. Ακόμη χειρότερα, δημόσιοι πόροι της ΕΕ έχουν επίσης χρησιμοποιηθεί αντίθετα προς τα όσα προστάζει η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», παραδείγματος χάριν σε περιπτώσεις παράλειψης των κρατών μελών να εφαρμόσουν την περιβαλλοντική νομοθεσία και να εξαναγκάσουν τους ρυπαίνοντες να πληρώσουν.

Τέλος, οι ελεγκτές υπογραμμίζουν ότι, στις περιπτώσεις που οι επιχειρήσεις δεν διαθέτουν επαρκή χρηματοοικονομική ασφάλεια (π.χ. ασφαλιστήριο συμβόλαιο που να καλύπτει την περιβαλλοντική ευθύνη), υπάρχει ο κίνδυνος να επιβαρυνθούν οι φορολογούμενοι με το κόστος καθαρισμού του περιβάλλοντος. Μέχρι στιγμής, μόνο επτά κράτη μέλη (Τσεχική Δημοκρατία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία και Σλοβακία) απαιτούν την παροχή χρηματοοικονομικής ασφάλειας προς κάλυψη ορισμένων ή όλων των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων. Σε ενωσιακό επίπεδο, ωστόσο, οι εγγυήσεις αυτές δεν είναι υποχρεωτικές, πράγμα που στην πράξη σημαίνει ότι οι φορολογούμενοι αναγκάζονται να καλύψουν το κόστος της απορρύπανσης σε περίπτωση που η εταιρεία που προκάλεσε την περιβαλλοντική ζημία περιέλθει σε κατάσταση αφερεγγυότητας.

Γενικές πληροφορίες

Σημαντικό μερίδιο του προϋπολογισμού της ΕΕ διατίθεται για την επίτευξη των στόχων της για την κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον. Την περίοδο 2014-2020, ο προβλεπόμενος προϋπολογισμός της ΕΕ στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής και του προγράμματος LIFE για έργα που αποσκοπούσαν ειδικά στην προστασία του περιβάλλοντος ανερχόταν σε περίπου 29 δισεκατομμύρια ευρώ.

Η ειδική έκθεση 12/2021, με τίτλο «Αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει": Ασυνεπής η εφαρμογή της στις πολιτικές και τις δράσεις της ΕΕ για το περιβάλλον» είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο του ΕΕΣ (eca.europa.eu) σε 23 γλώσσες της ΕΕ. Η έκθεση αυτή δεν εστιάζει στους τομείς της ενέργειας και του κλίματος, δεδομένου ότι τα ζητήματα αυτά έχουν καλυφθεί σε σειρά πρόσφατων

εκθέσεων του ΕΕΣ, όπως η ειδική έκθεση για το [σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής της ΕΕ](#) και η ειδική έκθεση για την [ατμοσφαιρική ρύπανση](#). Πριν από δύο εβδομάδες, το ΕΕΣ δημοσίευσε επίσης έκθεση για την [κλιματική αλλαγή και τη γεωργία](#) στην ΕΕ. Πάντως, η έκθεση που δημοσιεύεται σήμερα, είναι η πρώτη στην οποία το ΕΕΣ εξετάζει ειδικά την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Το ΕΕΣ παρουσιάζει τις ειδικές εκθέσεις του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο της ΕΕ, καθώς και σε άλλους ενδιαφερομένους, όπως στα εθνικά κοινοβούλια, σε παράγοντες του αντίστοιχου κλάδου και σε εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών. Στη συντριπτική πλειονότητά τους, οι συστάσεις που διατυπώνονται στις εκθέσεις του υλοποιούνται.

Επικοινωνία με τον Τύπο

Γραφείο Τύπου του ΕΕΣ: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu - κιν.: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu - κιν.: (+352) 691 553 547